

Сутність менеджменту туризму зумовлена особливостями цієї сфери, які відрізняють її від інших. Менеджмент туризму визначається як управління соціально-економічними явищами і процесами, які мають місце в індустрії туризму [2].

До менеджера з туризму зазвичай висуваються такі вимоги, як комунікабельність, відповідальність, організаторські здібності і т.і. Проте з'являється тенденція брати на роботу креативних менеджерів з туризму, які здатні по-новому подивитися на процес надання туристичних послуг і зробити його більш цікавим, захоплюючим та незабутнім.

Використання концепції економіки вражень стає фактором, що визначає здатність суб'єктів туристської діяльності до задоволення потреб споживачів за рахунок інтерпретації туристичного продукту в актуальний формат. Саме креативний менеджмент здатний стати рушійною силою у впровадженні нових підходів й концепцій до туристичного бізнесу.

Отже, креативний менеджмент на підприємстві – це особлива управлінська діяльність, що спрямована на активізацію творчої діяльності працівників щодо генерування, пошуку, розвитку, поєднання креативних ідей, їх оцінювання та вибору з метою реалізації інноваційного розвитку підприємства та одержання високих економічних, соціальних, екологічних результатів.

Література

1. Іртищева І.О. Організація туристичних кластерів як ефективний засіб управління туристичним бізнесом / І.О. Іртищева, Д.С. Войт, Ю.А. Левенець // Вісник ХНАУ. Збірник наукових праць. Вип. 1. – Харків, ХНАУ. – 2016. – С. 300–308.
2. Туристичний бізнес: теорія та практика. Підручник. 2-вид. перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 368 с.
3. Філімоненков О.С. Фінанси підприємств. Підручник / О.С. Філімоненков, Д.І. Дема. – Київ: Алерта, 2013.
4. Ястремська О.О. Сучасні світові тенденції розвитку туризму / О.О. Ястремська. – Проблеми економіки. – 2013. – №1. – С.22-27.
5. World Tourism Organization UNWTO [Electronic resource]. – Accessed mode : <http://www2.unwto.org/>

Сергій КОВАЛЬОВ

науковий співробітник

ННЦ “Інститут аграрної економіки”, м. Київ

ВИЗНАЧЕННЯ ОБСЯГІВ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У СОЦІАЛЬНУ СФЕРУ СЕЛА

Нинішні умови життя та обслуговування сільського населення не відповідають сучасним вимогам і можливостям. Рівень задоволення різноманітних соціальних потреб села залежить від ступеня забезпеченості сільських населених пунктів об'єктами соціальної інфраструктури. А в період ринкової економіки вона різко занепала. Формування на селі сучасної високорозвиненої соціальної сфери, яка спроможна максимально задовольнити потреби сільських працівників в різноманітних послугах і поліпшити умови їх праці, проживання та проведення дозвілля – стратегічне державне завдання.

Дослідження сучасних статистичних джерел інформації про стан соціальної сфери села засвідчило, що нині повністю відсутній моніторинг найважливішого чинника її розвитку – інвестицій. Проведений аналіз офіційних джерел інформації зі статистики інвестицій показав, що статистичне спостереження інвестиційної діяльності у соціальній сфері села здійснювалося державними органами статистики України до 1999 р. включно. Статистичні дані щодо інвестицій в основний капітал у соціально-культурну сферу села останній раз були наведені у Статистичному щорічнику України за 2000 р. [1, с. 218] у таблиці 8.22

“Будівництво об’єктів соціальної сфери в агропромисловому комплексі”, а в наступні роки і понині – такі дані відсутні.

Дослідження методології та практики визначення показників інвестицій у соціальну сферу, що використовувалися державною статистикою до 2000 р., підтвердили можливість застосування в сучасних умовах певних методичних підходів та статистичних класифікацій для визначення щорічних обсягів інвестицій у соціальну сферу села на базі зведених показників статистики.

Зокрема, аналіз нормативно-інструктивних документів та статистичних форм з інвестицій та капітального будівництва засвідчив, що завдання визначення щорічних обсягів інвестицій у соціальну сферу села можна вирішити шляхом групувань, вибірок та зведення даних по освоєнню капітальних вкладень на будівництво об’єктів соціально-культурного призначення, що наводяться у підрозділі 2.2 “Фактично прийнята в експлуатацію потужність” форми №2 – буд “Звіт про прийнятий в експлуатацію закінчений будівництвом об’єкт” [2].

Детальна типізація об’єктів капітального будівництва в розрізі кодів Номенклатури продукції будівництва (НПБ) [3] надає можливість їх вибірки та групування за певним функціональним призначенням. У зв’язку з цим, нами було досліджено зазначену спеціалізовану класифікацію з точки зору можливості врахування об’єктів капітального будівництва за ознакою функціонального призначення до галузей соціальної сфери.

Аналіз наукових джерел різних авторів дав підстави для висновку, що для вирішення проблеми визначення інвестицій в основний капітал соціальної сфери села найбільш прийнятними є методичні підходи, запропоновані М.К. Орлатим [4, с.9], який зазначав, що соціальна інфраструктура має множинність інтегрованих галузей і підгалузей та запропонував їх детальну класифікацію. Для забезпечення співставності щорічних обсягів інвестицій на основі номенклатури продукції будівництва (НПБ) нами визначено детальні переліки об’єктів соціально-культурного призначення за їх приналежністю до:

1. Галузі соціально-побутового призначення:
  - 1.1. житлове будівництво;
  - 1.2. комунальне господарство;
  - 1.3. торгівля і громадське харчування;
  - 1.4. побутове обслуговування;
  - 1.5. транспортне обслуговування та зв’язок.
2. Галузі соціально-культурного призначення:
  - 2.1. культури та мистецтва ;
  - 2.2. фізичної культури, спорту та туризму;
  - 2.3. освіти;
  - 2.4. охорони здоров’я та соціального забезпечення.

Аналіз наведеного комплексу складових соціальної інфраструктури показав, що критерієм їх віднесення до певного виду соціальної інфраструктури виступає спрямованість результатів їх функціонування на забезпечення фізичних чи духовних потреб людини, тобто в кінцевому рахунку все пов’язується з відтворенням робочої сили, створенням нормальних умов життя і праці сільського населення.

За результатами наших досліджень було встановлено, що визначення обсягів освоєних капіталовкладень по житловому будівництву слід здійснювати по наступних об’єктах (тут наводяться його назва і через кому відповідний код Номенклатури продукції будівництва):

- будинки одноквартирні масової забудови, 1110.1;
- котеджі та будинки одноквартирні підвищеної комфортності, 1110.2;
- будинки садибного типу, 1110.3;
- будинки з двома квартирами, 1121;
- будинки з трьома та більше квартирами, 1122;
- гуртожитки для робітників та службовців, 1130.2;
- будинки дитини та сирітські будинки, 1130.5;

– будинки для колективного проживання інші, 1130.9.

Аналогічні переліки об'єктів були визначені і для інших галузей та підгалузей соціальної сфери на селі.

Згідно розробленого порядку визначення щорічних обсягів інвестицій у соціальну сферу села передбачається здійснення розрахунків на основі вибірок вартості введених в експлуатацію об'єктів, згідно встановлених переліків об'єктів капітального будівництва по окремих галузях соціальної інфраструктури.

Обсяги капітальних інвестицій у будівництво об'єктів кожної соціальної підгалузі визначалися сумою відповідних даних у рядках зведеного звіту Держкомстату.

Встановлення обсягів інвестицій у основний капітал соціально-побутової галузі здійснювалося шляхом додавання результативних показників по галузях житлового господарства, комунального господарства, торгівлі і громадського харчування, побутового обслуговування, транспорту і зв'язку.

Розмір капіталовкладень у розвиток соціально-побутової галузі було розраховано як суму отриманих результатів по галузях культури та мистецтва, освіти, охорони здоров'я, фізкультури та спорту.

Обрахування обсягів інвестицій у основний капітал соціальної сфери села отримали підсумуванням результатів по галузях соціально-побутового та соціально-культурного призначення.

Розроблений порядок розрахунку обсягів інвестицій у соціальну сферу села було апробовано на фактичних даних зведених звітів Державного служби статистики за декілька суміжних років, що дозволило оцінити сучасний стан, тенденції розвитку та структурні зрушення в інвестуванні соціальної інфраструктури сільської місцевості України.

Отримані результати свідчать про те, що проблема інвестиційного розвитку соціальної сфери села залишається гострою. Загальні обсяги інвестицій у капітальне будівництво об'єктів сільської соцсфери у 2014, 2015, 2016 р. (у цінах відповідних років) склали відповідно 11,7; 13,6; 10,9 млрд гривень. В середньому за ці роки 91% усіх капіталовкладень було спрямовано у житлове будівництво, 4% - у комунальне господарство; 3% - у торгівлю та громадське харчування, 2% - у всі інші галузі. Очевидно, що такі процеси обумовлені можливістю отримання комерційного зиску в цих галузях. Інвестиції, здійснені за кошти державного бюджету складають біля 1% їх загального обсягу, що свідчить про те, що держава фактично не здійснює реального впливу не перебіг інвестиційних процесів у розвитку соціальної сфери села.

Порядок визначення обсягів інвестицій у будівництво об'єктів соціального призначення у сільській місцевості тимчасово може вирішити питання їх визначення з метою проведення моніторингу інвестиційної діяльності у соціальній сфері. Його застосування дасть можливість оцінювати стан інвестиційного забезпечення розвитку соціальної сфери, як в цілому, так і в межах галузей, що входять до її складу.

Література

1. Статистичний щорічник України за 2000 р. –К.: Техніка, 2001. – 600 с.
2. Наказ державної служби статистики України „Про затвердження форм державних статистичних спостережень зі статистики капітальних інвестицій, будівництва та інвестиційних проєктів” від 05.08. 2014 №225 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Номенклатура продукції будівництва. К.: Держкомстат України, 2002. –60 с.; [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Орлатий М.К. Соціальна сфера села / Орлатий М.К. – К.: Інститут аграрної економіки УААН, 1997. – 200 с.